

Álit

í

løgtingsmáli nr. 34/2018: Uppskot til løgtingslóg um at einskilja P/F Postverk Føroya

Landsstýrismaðurin í uttanríkis- og vinnumálum, Poul Michelsen hevur lagt málið fram tann 25. september 2018, og eftir 1. viðgerð tann 23. oktober 2018 er tað beint Vinnunevndini.

Nevndin hevur viðgjørt málið á fundi tann 20. og 26. November, 3., 4., 12., 13. og 14. desember 2018.

Undir viðgerðini hevur nevndin havt fund við umboð fyri Smyril Line Cargo, Nordlink, Safari Transport, EUR express, Føroya Arbeidsgevarafelag, Starvsmannafelagið, Kommunufelagið, P/F Postverk Føroya, Kappingareftirlitið, Posteftirlitið og Poul Michelsen, landsstýrismann í uttanríkis- og vinnumálum.

Undir viðgerðini hevur nevndin býtt seg í fyra minnilutar.

Minnilutin (Björt Samuelsen, Bjarni Hammer og Ingolf S. Olsen) hevur hesar viðmerkingar: Lógaruppskotið gevur landsstýrismanninum heimild at fara undir at fyrireika eina einskiljing av P/F Posta.

Posta hevur, síðani tað varð skipað sum partafelag, virkað eins og ein privat logistikk- og flutningsfyrirøka, í kapping við aðrar flutningsfyrirøkur. Síðani Posta varð skipað sum partafelag, er felagið farið frá undirskoti í mong ár til yvirskot seinastu árin. Felagið hevur flutt sítt virkseimi longur og longur inn á privata flutningsmarknaðin, so hvørt sum inntøkurnar frá postflutningi eru minkaðar. Á marknaðinum virka í dag, umframt P/F Posta, sje y aðrar flutningsfyrirøkur.

Týðandi munurin í millum almenna partafelagið og privat feløgin er, at almenna Posta hevur eina veitingarskyldu, sum tryggjar borgarum javnsetta tænastru og prís fyri post, nærri ásett í løgtingslóg um postvirkseimi.

Í lógaruppskotinum verður ásett, at veitingarskyldan kemur at halda fram í 10 ár. Skotið verður upp at broyta hetta til “í minsta lagi 10 ár”.

Minnilutin leggur dent á, at verður Posta einskilt, so eigur eitt fokus í allari tilgongdini at vera, at tryggja øllum borgarum, at brøv og postpakkar, sum í dag eru fevndir av postflutningskylduni, framhaldandi fara at kosta tað sama at fáa til hurðina, uttan mun til um tú býrt á útoyggj ella í miðstaðarøki. Eisini eigur at verða tryggjað, at eigarin - landið - fær mest møguligt gagn av einskiljingini.

Landsstýrismaðurin eigur at meta um, hvussu veitingarskyldan best kann røkjast, tá tíðarskeiðið við sáttmálaásettari veitingarskyldu er av.

Frímerkjaframleiðsla og søla er eisini partur av P/F Posta. Hóast mongdin av frímerkjum minkar, so hvørva tey ikki enn á sinni. Her er talan um tjóðareykenni, og tí má tryggjast, at landið framvegis hevur rættin at gera av, hvørji myndaevni vm verða nýtt í frímerkjaútgávu.

Ognarlutir hjá Posta eiga at verða latnir landinum til ognar, soleiðis, at hesir í framtíðini kunnu nýtast í einum almennum postsavni. Landsstýrismaðurin í vinnumálum hevur latið nevndini

uppskot um broytingaruppskot hesum viðvíkjandi.

Minnilutin ger vart við, at Posta í dag er eitt alment arbeiðspláss og skipað samsvarandi í sáttmála- og setanarhøpi. Setanar- og arbeiðsviðurskiftini á arbeiðsplássinum eiga ikki at versna ella gerast ótrygg orsakað av einskiljingini. Tí mælir meirilutin til, at hesi viðurskifti verða væl tryggjað í sölutilgongdini.

Minnilutin mælir til, at tað í mun til at varðveita tænastur og avgreiðslur, sum eru í dag, verður tikið serligt atlit til øki í landunum, har fjarstøðan er stór, og har álit á ferða og fraktsambandi til og frá meginøkinum er sjóvegis.

“Frágreiðing um einskiljing av P/F Posta”, sum nevnd og leiðsla hava gjørt, og sum liggur sum fylgiskjal 1 til løgtingsmáli, er høvuðstílfarið, sum Løgtingið hevur havt sum grundarlag undir støðutakanini til spurningin um at einskilja P/F Posta.

Umframt hetta tilfar, eigur ein óheft heildarmeting at gerast av øllum viðkomandi viðurskiftum í mun til møguligu søluni av Posta.

Í “Leiðreglur um at einskilja fyrirkur landsins”, sum finst á heimasíðuni hjá Løgmannsskrivstovuni, verður ein leitur fyri tilgongd í sambandi við einskiljing av landsfyrirkurum lýstur.

Her verður millum annað víst á, at einskiljingarmál verða samskipað av politiskum bólki (Einskiljingarnevndini), mannaður av løgmanni (formaður) og landsstýrismonnunum í ávikavist fíggjarmálum og vinnumálum. Umframt at embætisbólkur við umboðum frá Løgmannsskrivstovuni (hevur formannin), Vinnumálaráðnum og Fíggjarmálaráðnum fyrireikar mál at leggja fyri einskiljingarnevndina.

Heildarmetingin av P/F Posta eigur millum annað at fevna um:

- Meting av fyrimumum og vansom fyri eigarar – landið – av, at felagið verður einskilt
- Meting av virðinum á ognum felagsins
- Meting av virðinum og/ella kostnaðinum av at umsita einkarrættin og skyldu landsins til postflutning
- Meting av, hvørt veitingarskyldan eigur at verða sett til 10 ár ella longri í sölusáttmálanum
- Eina meting av hvussu stóru váðin hjá landinum er í mun til at eiga fyrirkur, sum virka í fríari kapping
- Í hvønn mun lótan at einskilja Posta er hin rætta
- Meting av, hvussu tryggjast kann, at veitingarskyldan verður røkt í minsta lagi eins væl og í dag, soleiðis, at borgarar kring alt landið fáa tryggjað eina javnsetta og ikki verri tænastu enn í dag, uttan mun til hvar í landinum, tú býrt.
- Lýsing av, hvussu ein einskiljing av Posta kann geva móguleika fyri betri tænastrum, smáplássum og útjaðarum at gagni, sbt. Frágreiðing um einskiljing av P/f Postverk Føroya.
- Eina meting av, í hvønn mun tað hevði loyst seg at skilt út postflutningspartin
- Á hvønn hátt sølan kann geva størsta samfelagsgagn
- Meting av, hvussu rættindini hjá starvsfólkunum á Posta verða væl tryggjað
- Meting av, hvussu frímerkjaframleiðslan kann skipast soleiðis, at landið framvegis ger av hvøri við hvøri myndaevni eru á føroyskum frímerkjum.

Um tað í heildarmetingini koma fram onnur týðandi viðurskifti, enn tey, sum eru fingin til vega higartil, eigur landsstýrismaðurin at kunna Løgtingið, og soleiðis tryggja, at støðutakanin til

einskiljingina er farin fram á nøktandi upplýstum grundarlagi.

Minnilutin setir fram soljóðandi

b r o y t i n g a r u p p s k o t

1. Í § 2 verður “í eitt 10 ára tíðarskeið” broytt til: “ í minsta lagi í eitt 10 ára tíðarskeið”

2. Aftan á § 2 verður sett:

“§ 3. Ognarrætturin til allar postsøguligar lutir og ognir, undir hesum søgulig frímerki o.a., hjá P/F Postverki Føroya verður verandi hjá landinum. Ognirnar verða skrásettar saman við Søvnum Landsins.

Stk. 2. Ognarrætturin til øll listaverk hjá P/F Postverki Føroya verður verandi hjá landinum. Ognirnar verða skrásettar saman við Listasavni Føroya.”

§ 3 verður eftir hetta § 4.

Viðmerkingar

Til nr. 1: Treytin, sum sett verður í sambandi við søluna um einkarætt landsins og skyldu landsins til postflutning sambært løgtingslóg um postvirksemi verður broytt frá einum 10 ára tíðarskeiði, til at vera í minsta lagi í eitt 10 ára tíðarskeið.

Til nr. 2: Tá Postverk Føroya varð sett á stovn í 1976, fekk Postverkið frá Post Danmark sum gávu fleiri søguligar og siðsøguligar lutir, eitt nú ymisk stempul o.a. Hesir lutir kunnu hava peningaligt virði, men meiri umráðandi er, at lutirnir hava søguligt virði fyri føroyingar og ta føroysku postsøguna. Til tess at tryggja, at postsøguligu lutirnir verða verandi ogn hjá landinum, verður tað ásett beinleiðis í lógini, at hesar ognir hjá Postverk Føroya ikki eru partur av einskiljingini. Saman við Søvnum Landsins er farið undir at skráseta hesar lutir, og hetta arbeiðið heldur fram. Postsavn er einki í Føroyum, og tí er hugsandi, at einskilda postverkið hevur lutirnar í varðveitslu vegna landið.

Postverk Føroya fór beinanvegin í 1976 undir at framleiða og selja frímerki, og hetta gjørdist eisini týðandi inntøka hjá stovninum. Frímerki hava í dag ikki sama týðning, men listaverkini, sum eru brúkt til frímerkjaframleiðsluna, hava framvegis bæði søguligt og peningaligt virði. Dømi er um, at vit áður hava ligið sjóvarfallið av okkum og hava latið av hondum stórt savn av føroyskari list, ið var ogn hjá landinum. Til tess at tryggja, at tað sama ikki hendir í hesum føri, verður ásett, at øll listaverk hjá Postverk Føroya verða verandi ogn hjá landinum. Ognirnar verða skrásettar saman við Listasavni Føroya. Eins og við postsøguligu lutunum er hugsandi, at málningar, tekningar o.a., ið hevur verið partur av frímerkjaframleiðsluni, eins og onnur list, ið Postverk Føroya eigur, verður varðveitt hjá einskilda postverkinum, ið hevur ognirnar um hendi vegna landið.

Við hesum broytingum og viðmerkingum tekur minnilutin undir við málinum og mælir Løgtinginum til at samtykkja uppskotið.

Ein annar minniluti (Jákup Mikkelsen og Jørgen Niclasen) tekur undir við at einskilja P/f Posta, tó at ætlanir landsstýrismansins til sölutilgongd tykjast at verða ov avmarkandi.

Poul Michelsen, landsstýrismaður sigur í viðmerkingunum, at bert føroyskir keyparar sleppa at bjóða. Posta hevur í dag 7 kappingarneytar, men av teimum er útlendskur kapitalur partvíst ella heilt í 6 av feløgnum, og eru tey tí útilokað frá at bjóða, um sölutilgongdin verður, sum landsstýrismaðurin ætlar. Sostatt vil hendan avmarking landsstýrismansins útiloka flestu kappingarneytarnar hjá Posta, og tað kann bara føra til munandi lægri søluprís.

Eisini ætlar landsstýrismaðurin, at allir bygningar hjá Posta skulu seljast, áðrenn p/f Posta verður selt. Tað merkir, at felagið verður húsvilt frá fyrsta degi. Tað gevur so fyrítøkum, sum eiga bygningar framanundan, ein fyrimun í bjóðingini.

Í 3. lagi er komið fram í Vinnunevndini, at eingi tøl eru frammi, um hvat veitingarskyldan merkir í krónum. Frá eftirlitinum hevur Vinnunevndin fingið at vita, at útgreinaðir roknskapir eru, men hesir eru duldir vegna verju av kappingarstöðuni.

Øll hesi viðurskifti gera, at tað verður sera avmarkað, hvørji koma at bjóða, og tí vil prísurin verða har eftir.

Tá tað kemur til tilfeingi, hava vit í lóggávu avmarkingar fyri útlenskum kapitali, men tað er ikki galdandi í nøkrum øðrum vinnugreinum.

Fyri at tryggja kapping og rætta prís, mælir minnilutin til, at øll tøl verða lögð fram, at bygningarnir ikki verða seldir áðrenn einskiljingina, og at øll skulu hava rætt at bjóða, eisini feløg, sum hava útlenskan kapital.

Hesin minnilutin setir fram soljóðandi

b r o y t i n g a r u p p s k o t

Í § 1 verður sum stk. 2 sett:

“Stk. 2. Partapeningurin hjá P/F Postverk Føroya, sbrt. stk. 1 kann seljast í fríari sølu uttan avmarkingar fyri, hvør kann bjóða.”

Viðmerkingar

Øll skulu hava rætt at bjóða, eisini feløg, sum hava útlenskan kapital.

Við hesum broytingum og viðmerkingum tekur hesin minnilutin undir við málinum og mælir Løgtinginum til at samtykkja uppskotið.

Ein triði minniluti (Bjørn Kalsø) tekur undir við, at vinnuligt virksemi á handilsligum grundarlagi verður ríkið privat. Sostatt tekur hesin minnilutin undir við, at tann parturin av Posta, sum er í beinleiðis kapping við privatar flutningsfyrítøkur, verður einskildur.

Posta er broytt frá at vera ein postfyrítøka til at vera ein almenn flutningsfyrítøka, sum á ávísum økjum er í kapping við aðrar privatar flutningsfyrítøkur.

Minnilutin má tó ásanna, at sølutilgongdin, sum landsstýrið hevur lagt upp til í hesum uppskotinum, ikki er nøktandi. Millum annað verður upplýst, at ætlanin er at selja P/F Postverk Føroya í einum til privatar føroyskar íleggjarar. Hetta merkir eitt nú, at feløg sum útlendingar eiga í, fara ikki at hava møguleika at bjóða.

Útlit eru tí til, at tað verða sera fá, sum fara at bjóða uppá Posta, og tað merkir, at felagið helst verður selt undir veruliga marknaðarprís.

Flestu flutningsfeløg í landinum hava upplýst fyri Vinnunevndini, at tey rokna ikki við at fáa møguleika at bjóða uppá Posta, tí útlendingar eiga í feløgunum. Her er tað tó helst soleiðis, at íslendisk feløg kortini hava møguleika at keypa, tí tey eru vard umvegis ásetingar í Hoyvíkssáttmálanum.

Tað, at postskyldan og farmaflutningurin verða bjóðað út saman, kann eisini gera, at áhugin fyri at keypa felagið verður uppafur meira avmarkaður.

Men eftir fyrstu søluna, verður møguligt hjá nýggju privatu eigarunum at selja fyrítøkuna víðari til aðrar, og tá eru ongar avmarkingar um, at feløg við útlenskum eigarum ikki kunnu keypa.

Tí kann landið í ringasta føri selja Posta ov bíliga til privatan, tí keyparaskarðin verður rættuliga avmarkaður. Eftir hetta kunnu nýggju eigararnir selja á einum størri marknaði, og harvið stinga móguligan vinning í egnan lumma.

Harumframt heldur hesin minnilutin, at spurningurin um postútbering kring alt landið ikki er tryggjaður nóg væl í uppskotinum.

Minnilutin tekur sum sagt undir við, at tann parturin av Posta, ið er í beinleiðis kapping við aðrar flutningsfyrítøkur á marknaðinum verður einskildur. Men við tað, at ásetingarnar í uppskotinum ikki í nóg stóran mun leggja upp til eina gjøgnumskygda sølu av almennari ogn, ið tryggja landsins virðir, og við tað at parturin, ið viðvíkur postflutningi kring alt landið, heldur ikki er nóg væl tryggjaður, verður tað 2. viðgerð, ið verður avgerandi fyri, um minnilutin fer at taka undir við uppskotinum ella ikki.

Hesin minnilutin tekur tískil støðu í tingsalimum.

Ein fjórði minniluti (Kári P. Højgaard) tekur ikki undir við uppskotinum og hevur hesar viðmerkingar:

Postverk Føroya bleiv yvirtikið sum føroyskt sermál 1. apríl 1976.

Í nærum tríati ár bleiv fyrítøkan rikin sum almennur tænastrævi og var flaggskipið innan alment virksemt í Føroyum í á leið tríati ár við á leið 300 starvsfólkum.

Í 2005 bleiv almenna fyrítøkan umlögð til partafelagið Posta.

Nú 13 ár seinni er lógaruppskot lagt fyri Løgtingið, sum fer at geva landsstýrismanninum í vinnumálum heimild at selja almenna p/f Posta til privatir við teirri treyt, at keyparar skulu verða føroyingar.

Søguliga eru tvær serstakar orsøkir til, at Føroyar gjørdust heimskendar. Onnur var føroyski HM-sigurin á Eysturriki í Landskrona, hin var útgávan av føroysku frímerkjunum. Frímerkjaútgávan og væl úr hondum greidda marknaðarføringin, saman við søgunum kring frímerkini hava gjørt, at eftirspurningur er eftir føroysku frímerkjunum, ið hava vunnið sera stóra virðing millum samlarar kring heimin.

Í lógaruppskotinum um sølu av Posta verður sagt, at nú er rætta tíðin at selja, tí felagið eftir sera tungan sjógv hevur fingið burðardyggan rakstur.

Veitingarskyldan skal tryggjast við útbjóðing í 10 ár.

At varðveita sama postala tænaustøði sum í dag til útjaðaran, kann ikki gerast við vinningi. Tí er Útoyggjafelagið eisini sera ivasamt hvat hendir í framtíðini, tá tíðin við veitingarskyldu er av. Sjálvsagt má roknast við, at privata felagið Posta skal geva eigarunum vinning.

Ein partur av virkseminum hjá felagnum er vøru og farmaflutningur, sum er í beinleiðis kapping við privatir flutningsfyrirøkur, tann parturin kundi verði seldur burturúr fyrirøkuni.

Frímerkjaútgáva eigur altíð at verða ein 100% almenn uppgáva.

Frímerkir eru partur av føroyska samleikanum, og er fólksins ogn. Tí má hesin partur ongantíð seljast og sostatt gerast ogn hjá einum privatum felag ella ríkmanni.

Postverkið á Falklandsoyggjunum er privatiserað, men har er frímerkjaútgáva framhaldandi ein almenn uppgáva, og starvsfólk burturav røkja hesa uppgávu.

Tí finst fordømi, har tað ber til at skilja hendan partin burturúr, um tað skuldi hent, at meiriluti verður í Løgtinginum fyri uppskotinum at selja Posta.

Best hevði verið, um søguligu postalu savnslutirnir endaðu á einum almennum postsavni. Her er talan um málningar, myndir, frímerkjasavn, etc. umframt nøkur av gomlu bygdastemplunum, ið eru spjødd kring landið.

Ivaleynt finnast nógvir postalir lutir í Danmark, sum eru viðkomandi fyri føroyska postsøgu, og áttu vit at fingið hesar heim til Føroyar.

Uttan mun til, hvat hendir viðvíkjandi sølu, so eiga allir savnslutir og viðkomandi ognarlutir hjá Postverkinum at vera almenn ogn.

Við hesum viðmerkingum tekur hesin minnilutin ikki undir við málinum og mælir Løgtinginum frá at samtykkja uppskotið.

Vinnunevndin, 14. desember 2018

Björt Samuelsen
formaður

Jørgen Niclasen
næstformaður

Bjarni Hammer

Ingolf S. Olsen

Bjørn Kalsø

Jákup Mikkelsen

Kári P. Højgaard